

Факультет философии и психологии

Փիլիսոփայության պատմության, տեսության և տրամաբանության ամբիոն
Заведующий кафедрой, профессор

📖 Публикации

Образовательный Руководство

Անտիկ փիլիսոփայության պատմություն

Սեյրան Չաքարյան
2023 224

Статья

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՅՈՒ ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔԵՐԸ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱԶԱՐՅԱՆ

Բանբեր երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2023 3-16

Статья

THE PSYCHOLOGICAL VIEWS OF THE MEDIEVAL ARMENIAN PHILOSOPHER GRIGOR TATEVATSI

Zakaryan S.A.

Արդի հոգեբանություն 2023 82-95

Статья

The Epistemological Views of Grigor Tatevatsi

SEYRAN ZAKARYAN

Բանբեր երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2023 3-12

Статья

ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՍՏԻ ՎԱՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱԿԱՉՂՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱԶԱՐՅԱՆ

Բանբեր երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2022 3-19

Статья

Ազգային-մշակութային ինքնօրինական տեսությունը XX դարասկզբի հայ սոցիալ-փիլիսոփայական մտքում

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2022 3-17

Статья

Գրիգոր Տաթևացու ուսմունքը իշխանի/առաջնորդի մասին

Սեյրան Չաքարյան

Աստվածաբանական և կրոնագիտական հոդվածների ժողովածու 2022 52-71

Статья

ՍՈՒՐԵ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՅՈՒ ՄԻԱՍՏՎԱԾԱՊԱՇՏԱԿԱՆ ՎԱՐՊԱԴԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սեյրան Չաքարյան

Աստվածաբանական և կրոնագիտական հոդվածների ժողովածու 2021 50-65

Статья

Տիեզերքի բնափոխության պատկերը ըստ Գրիգոր Տաթևացու

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2021 19-32

Статья

Գրիգոր Տաթևացին ողորմություն առաքինության մասին

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2021 3-17

Статья

Աստծո անվանումների հարցը Գրիգոր Տաթևացու ուսմունքում

Սեյրան Չաքարյան

Հայագիտության հարցեր 2021 172-186

Статья

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ԱՐԱՐՉԱՊԱՇՏԱԿԱՆ ՎԱՐՂԱԴԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓԻԼՍՈՓԱՅԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ

Սեյրան Չաքարյան

Աստվածաբանական և կրոնագիտական հոդվածների ժողովածու 2021 38-56

Статья

ՄԱՐՂՈՒ ՆՄԱՆԵՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՐՑԸ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՄԱՐՂԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍՍՈՒՆՔՈՒՄ ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Հայագիտության հարցեր 2021 207-223

Статья

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑԻՆ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սեյրան Չաքարյան

Աստվածաբանական և կրոնագիտական հոդվածների ժողովածու 2020 38-55

Статья

ԱՉԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԻՋԱՉԳԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵԾ ՏԵՍԱԲԱՆԸ

Սեյրան Ա. Չաքարյան

ՎԷՄ համահայկական հանդես 2020 44-70

Статья

ՀԱՅՈՑ ԻՆՔՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՀԱՏԱԿԵՆՏՐՈՆ ԵՎ ԿՈՆԵԿՏԻՎԱԿԵՆՏՐՈՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹՆԵՐԻ ԱՂԱՎԱՂՎԱԾ ՁԵՎԵՐԻ ՀԱՄԱԾԻՐՈՒՄ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2020 3-14

Статья

ԱՉԳԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐՄԱՆ ՀԱՐՑԸ ՀԱՅՈՑ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ԶՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՐԱՑՈՒՅՑՈՒՄ (ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑԻ ԵՎ ՂԱԶԱՐ ՋԱՀԵՑԻ)

Սեյրան Չաքարյան

Պատմություն և մշակույթ հայագիտական հանդես 2020 88-98

Статья

ԺԱՍԱՆԱԿԱԿԻՑՆԵՐԸ ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2020 47-58

Статья

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅԱՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԸ, ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ ԵՎ ԻՄԱՍԱՍԻՐՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՅՈՒՐԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Սեյրան Չաքարյան

Պատմություն և մշակույթ հայագիտական հանդես 2020 8-18

Статья

ԳԱՐԵԳԻՆ ՆՏՂԵՀԸ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԽՈՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԾԻՐՈՒՄ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Էջմիածին 2020 132-143

Статья

Հայրենիքի եւ հայրենասիրության թեման «Էջմիածին» ամսագրում (1940—1960-ական թվականներ)

Սեյրան Չաքարյան

Էջմիածին 2020 34-44

Монография

Հայոց ինքնության հիմնահարցեր

Սեյրան Չաքարյան

2020 326

Монография

Գրիգոր Տաթևացու բարոյագիտական ուսմունքը

Սեյրան Չաքարյան

2020 196

Статья

«ԻՄԱՍՏՈՒԹՅԱՆ» ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ - ԻՄԱՍԱՍԻՐԱԿԱՆ ՈՒՍՍՈՒՆՔՈՒՄ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2019 17-30

Статья

ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՂԾՎԱԾԸ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2019 3-17

Статья

«ԵՐԿՈՒ ԾՇՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ» ՀԱՐՅԸ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՈՒՍՍՈՒՆՔՈՒՄ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2019 17-28

Статья

ՀԵՐՈՍԻ ԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՓՈԽՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԷՊԻԿԱԿԱՆ ՈՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՁԵՎԵՐԸ ՀԱՅՈՑ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Статья

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐԸ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2019 3-16

Статья

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՈՒՍՄՈՒՆՔԸ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Էջմիածին 2019 24-44

Статья

ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Հայագիտության հարցեր 2019 3-11

Статья

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՈՒՍՄՈՒՆՔԸ ՄԵՂՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Էջմիածին 2019 27-47

Статья

ԵՂԵՐԷ ԱՐՅՈՔ ՆՈՍԻՆԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ՀԱՅ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԵՉ

Սեյրան Ա. Չաքարյան

ՎԷՄ համահայկական հանդես 2019 110-130

Статья

ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑՈՒ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԵՉ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2019 3-15

Монография

Սուրբ Հովհան Ծննդի. Իմաստասեր կաթողիկոսը

Սեյրան Չաքարյան

2019 152

Статья

«ՄԵՆՔ» -Ի և «ՆՐԱՆՔ»-Ի կերպարները հայկական եպոսում

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2018 12-28

<http://ysu.am/science/hy/1526633884>

Статья

Դամասկոսում Հովհան Ծննդու կնքած «Պայմանագրի» («Ապահովագրի») գնահատման հարցի շուրջ

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2018 28-46

<http://ysu.am/science/hy/1526558426>

Статья

Essays on Armenian Philosophy at the End of the 20th Century and the Beginning of the 21th Century

Seyran Zakaryan

Concordia.International Journal of Philosophy 2018 7-18

Статья

ՀՈՎՀԱՆ ՕՁՆԵՑՈՒ ԳՈՐԾՈՒԼԵՆՈՒԹՅԱՆ ԳԼԱՀԱՏՈՒՄԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍԱՏԵԶՍՈՒՄ

Սեյրան Չաքարյան

Հայագիտության հարցեր 2018 177-194

Статья

Դավիթ Անհաղթի՝ հոգու խնամքի իմաստասիրությունն արդիականության լուսածիրում

Սեյրան Չաքարյան

Էջմիածին 2018 148-154

Статья

Գուրգեն Մահարու «Հայկական բրիգադ»-ը ազգային ինքնության համատեքստում

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2018 32-46

Статья

ՀՈՎՀԱՆ ՕՁՆԵՑԻՆ ԻՐԻԵՎ ՊԱՏԿԵՐԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆԱԴԱՏ (ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐ «ԸՆԴԴԵՍ ՊԱՐԴԻԿԵԱՆՑ» ԵՐԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ)

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Հայագիտության հարցեր 2018 180-196

Статья

ԻՄԱՍԱՍԻՐԱԿԱՆԸ ՀՈՎՀԱՆ ՕՁՆԵՑՈՒ ՀՈԳԵՎՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2018 44-58

Статья

«ՄԱՀ ԿԱՍ ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ» ԵՐԿԸՆՏՐԱՆԸ ՀԱՅՈՑ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2018 30-42

Статья

ՆԱԽԱԽՆԱՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԸ ՍՈՒՐԲ ՀՈՎՀԱՆ ՈՐՈՏԵՑՈՒ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ-ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒԼՔՈՒՄ

ՍԵՅՐԱՆ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

Էջմիածին 2018 10-30

Монография

Տաթևի համալսարանի իմաստասերները (Հովհան Որոտնեցի, Գրիգոր Տաթևացի, Առաքել Սյունեցի, Մատթեոս Զուղայեցի)

Սեյրան Չաքարյան

2018 304

Статья

ԱՐԻՍՏՈՏԵԼՅԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՅՈՒ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԵՉ

Սեյրան Չաքարյան

Էջմիածին 2017 114-134

<http://www.armenianchurch.org/index.jsp?sid=1&id=29500>

Статья

The Problem of Eternity of the World in the Philosophical-Theological Theory of Grigor Tatevatsi

Seyran Zakaryan

Wisdom 2017 95-99

<http://www.wisdomperiodical.com/>

Статья

ԱՐԴՅՈ՞Ք ՍՔՈԼԱՍՏԻԿԱԿԱՆ ԵՐ XIV ԴԱՐԻ ՀԱՅ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Չաքարյան Սեյրան

Հայագիտության հարցեր 2017 162-174

<http://www.armin.am/am/Journal>

Статья

ՆԵՄԵՍԻՈՍ ԵՄԵՏԱԳԻ և ՀՈՎԻԱՆ ՈՐՈՍՆԵԳԻ (փիլիսոփայական առնչություններ)

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2017 3-19

<http://ysu.am/science/hy/1513767009>

Статья

Ս. ՀՈՎՀԱՆ ՕՁՆԵՑՈՒ ԻՍԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՑՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՀԱՅ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԴԱՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՉ

Սեյրան Չաքարյան

Էջմիածին 2017 77-100

Статья

АРИСТОТЕЛИЗМ В СРЕДНЕВЕКОВОЙ АРМЯНСКОЙ ФИЛОСОФИИ

Сейран Артушевич Закарян

ԱՐԻՍՏՈՏԵԼԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՈՑ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՏԵԶՍՈՒՄ: Գիտաժողովի նյութերի ժողովածու

2017 10-22

Монография

ՀՈՎԻԱՆ ՈՐՈՍՆԵԳԻ

Սեյրան Չաքարյան

2017 232

Монография

Արիստոտելը և XIV դարի հայ փիլիսոփայությունը

Սեյրան Արտուշայի Չաքարյան

2017 236

Монография

Հայ փիլիսոփայությունը ազգային ինքնության հարացույցների կառուցարկան ու արդիականացման գործոն

Статья

Հովհաննես Պյոլզ Երզնկացին իշխանության և կառավարության մասին

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2016 3-22

<http://ysu.am/science/hy/banber>

Статья

Հովհան Որոտնեցու իմացաբանական հայացքները

Սեյրան Չաքարյան

Էջմիածին 2016 26-51

<http://www.armenianchurch.org/index.jsp?sid=1&id=29500>

Статья

XIV-XV դարերի հայ փիլիսոփայությունը հայոց ինքնության քրիստոնեական հարացույցի համատեքստում

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2016 3-20

<http://ysu.am/science/hy/banber>

Статья

Հոգուն մասին Արիստոտելի ուսմունքի Հովհան Որոտնեցու մեկնաբանությունը

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2016 3-17

<http://ysu.am/science/hy/banber>

Статья

Հայկական արիստոտելականություն

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Փիլիսոփայություն, հոգեբանություն: 2016 3-20

<http://ysu.am/science/hy/banber>

Статья

Ընդհանրականների (ունիվերսալիաների) հիմնահարցի արիստոտելյան ըմբռնումը Տաթևի դպրոցում

Սեյրան Չաքարյան

Հայագիտության հարցեր 2016 157-174

<http://www.armin.am/am/journal>

Статья

Վահրամ Բաբունու պատմափիլիսոփայական ու քաղաքագիտական հայացքները

Սեյրան Ա. Չաքարյան

ՎԷՄ համահայկական հանդես 2016 130-146

<http://vemjournal.org>

Статья

Հովհան Որոտնեցու մարդաբանական և բարոյագիտական հայացքները

Սեյրան Չաքարյան

Էջմիածին 2016 25-52

<http://www.armenianchurch.org/index.jsp?sid=1&id=29500>

Статья

К ВОПРОСУ АРМЯНСКОГО АРИСТОТЕЛИЗМА

Закарян Сейран Артушаевич

Актуальные научные исследования в современном мире. Сборник трудов международной научной конференции
2016 125-127

<https://www.science-community.org/ru/content/155579>

Статья

СРЕДНЕВЕКОВЫЙ СПОР ОБ УНИВЕРСАЛИЯХ (КРИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОЦЕНОК)

Сейран Артушаевич Закарян

Актуальные научные исследования в современном мире. Сборник трудов международной научной конференции
2016 133-137

<https://www.science-community.org/ru/content/155579>

Статья

ФИЛОСОФСКОЕ УЧЕНИЕ СВ. ГРИГОРА ТАТЕВАЦИ

Сейран Артушаевич Закарян

Актуальные научные исследования в современном мире. Сборник трудов международной научной конференции
2016 82-84

<https://www.science-community.org/ru/content/155579>

Статья

Հովհան Որոտնեցու հոսմունքը հոգու և մարմնի հարաբերակցության մասին

Սեյրան Չաքարյան

Բանբեր Երևանի համալսարանի: Հայագիտություն: 2015 20-40

<http://ysu.am/science/hy/1461057407>

Статья

Սոցիալական համերաշխության հարցը XIII-XV դարի հայ փիլիսոփայության մեջ

Սեյրան Չաքարյան

Հայագիտության հարցեր 2015 125-142

<http://www.armin.am/am/Journal>

Статья

Հովհան Որոտնեցու բնագանցական-գոյաբանական հայացքները

Սեյրան Չաքարյան

ՎԷՄ համահայկական հանդես 2015 55-79

Статья

Հոգու միջնադարյան ըմբռնման յուրահատկությունները (Հովհան Որոտնեցու ուսմունքի օրինակով)

Սեյրան

Հոգեկան առողջության հայկական հանդես 2015 49-53

<http://www.apnet.am/journal/articles.php?lang=arm&page-id=1>

Конференция

Ցեղասպանության ժխտումը թուրքական հոգեկերտվածքի համատեքստում
Սեյրան Չաքարյան

Конференция

ОСОБЕННОСТИ ОБРАЗА «ДРУГОГО» (ВРАГА) В АРМЯНСКОМ ЭПОСЕ
Закарян С.А.

Электронный материал

Անտիկ Փիլիսոփայության պատմություն
Չաքարյան Սեյրան Արտուշայի
